

pidruchnyk (2016). [Theoretical and methodological foundations of organization of physical training of the employees of the aviation sector.]. Moscow.

5. Khal'zov, V. I., Kropanov, A. S. (2012). *Fizyczne vykhovannya v systemi profesijnoyi pidhotovky kursantiv l'otnykh spetsial'nostey*. [Physical education in the system of professional preparation of students of flying specialities]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ГАЛІМСЬКА Інна Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної та психофізіологічної підготовки Кіровоградської Льотної Академії Національного Авіаційного Університету.

Наукові інтереси: фізкультурно-оздоровчі компетентності в системі професійної підготовки авіафахівців.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

HALIMSKA Inna Ivanivna – Candidate of Pedagogical Sciences, associate Professor of the Department of Physical and Psychophysiological Training, Kirovohrad Flight Academy of the National Aviation University.

Circle of scientific interests: physical culture and health competence in the system of professional training of aviation specialists.

Дата надходження рукопису 12. 02. 2018 р.

Рецензент – д.п.н. професор В. В. Радул.

УДК 377

ГИРИЛОВСЬКА Ірина Вікторівна – кандидат педагогічних наук, докторант Інститут професійно-технічної освіти НАПН України e-mail kamira@meta.ua

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ САМОПІДГОТОВКИ УЧНІВ ДО МОНІТОРИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ У ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. В економіці нашої держави значну роль відіграє будівельна галузь. Це пов'язано з тим, що від цієї галузі залежить будівництво житла, створення нових міст і сіл, окремих мікрорайонів, постійна реконструкція житлового фонду, будівництво промислових і сільськогосподарських підприємств, транспортних об'єктів, лікарень, шкіл, торгових центрів тощо. Тобто, сучасне життя суспільства неможливе без ефективного функціонування будівельного комплексу, яке забезпечується, в першу чергу, наявністю висококваліфікованих робітників.

Зростаючі вимоги до рівня фундаментальної підготовки майбутніх фахівців суттєво впливають на освітній процес у професійно-технічних навчальних закладах (ПТНЗ) будівельного профілю. Виникає потреба у модернізації змісту професійної підготовки, підвищенні її якості. Управляти навчальним процесом, виявляти шляхи його вдосконалення допомагає моніторинг. Моніторинг спрямований не лише на виявлення рівня професійних знань, умінь і навичок учнів, але й на усунення неузгодженості між сучасними вимогами до їх професійної підготовки та її реальним рівнем. Його результати впливають на прийняття відповідних управлінських рішень. Тому, проблема моніторингу якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих

робітників у ПТНЗ будівельного профілю визначена сьогоднішнім.

Аналіз публікацій показав широкий спектр наукових досліджень, пов'язаних із даною проблематикою. Так, концептуальні засади професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аналізували Г. Васянович, С. Гончаренко, Р. Гуревич, О. Коваленко, Н. Ничкало, В. Радкевич, Л. Сушенцева, Л. Хомич, Б. Шиян та інші; формуванню професійної компетентності майбутніх будівельників приділили увагу О. Білик, Н. Дорошенко, А. Литвин, Т. Пятничук та інші; теоретичні основи моніторингу вивчали О. Локшина, Т. Лукіна, В. Луначек, О. Ляшенко та інші; питаннями управління освітою займалися О. Аніщенко, Г. Єльнікова, В. Свистун, Л. Петренко, В. Ягупов та інші. Однак, теоретичні та методичні основи моніторингу якості професійної підготовки випускників ПТНЗ будівельного профілю досліджено недостатньо.

Мета статті – обґрунтувати професійно-орієнтовану самопідготовку учнів до моніторингового оцінювання як складово моніторингу якості професійної підготовки майбутніх робітників будівельної галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Найбільш поширеною в сучасних ПТНЗ будівельного профілю є підготовка учнів з таких професій

опорядження: «маляр» (ДСПТО 7141.1 F0.45.40 – 2008), «штукатур» (ДСПТО 7133.2 F0.45.070 – 2006), «лицювальник-плиточник» (ДСПТО 7132.1 F0.45.40 – 2008) та інтегрованих «маляр, штукатур», «штукатур, лицювальник-плиточник», «маляр, штукатур, лицювальник-плиточник». Професійне навчання за цими професіями здійснюється згідно освітньо-кваліфікаційних характеристик, в яких зазначені вимоги до професійних теоретичних знань, практичних умінь і видів комплексів робіт по кожному робочому розряду [3]. Так, наприклад, основними професійними компетенціями визначено:

а) для кваліфікованого штукатура: промаячування поверхонь; нанесення штукатурного розчину на поверхню за допомогою розчинонасоса; поліпшене обштукатурювання вручну прямолінійних поверхонь стін, стель, гладких стовбурів, пілястрів, ніш з відкосами; витягування падуз з оброблянням кутів; механізоване нанесення розчину на поверхні; приготування декоративних розчинів тощо;

б) для лицювальника-плиточника: облицювання плитками різних поверхонь; заповнювання розчином швів між плитками; ремонт плиточних підлог; облицювання підлог із застосуванням машин для вібровдавлювання плиток тощо;

в) для маляра: шпаклювання, ґрунтування, шліфування поверхонь вручну та механізованим інструментом; фарбування поверхонь пензлями, валиками, ручними фарбопультами; обклеювання поверхонь стін різними типами шпалер тощо.

Для виконання зазначених опоряджувальних робіт використовують різноманітні сучасні будівельні суміші, полімермінеральні і синтетичні штукатурки, високодекоративні покриття тощо. Це вимагає від учнів ПТНЗ знань новітнього обладнання і технологій. Тому майбутні кваліфіковані робітники мають володіти не лише ґрунтовними фундаментальними знаннями з професійно-теоретичних і загальнопрофесійних дисциплін, але й мати високий рівень професійно-практичної підготовки, цікавитися напрямками модернізації будівельного виробництва, бути здатними до самоосвіти й саморозвитку. Для цього зміст професійної освіти повинен постійно реагувати на зміни на ринку праці, узгоджуватися з ними, випереджати їх. Таким чином, професійну підготовку слід розглядати як сукупність властивостей, що здобуваються учнем в системі освіти, визначають його професійну компетентність, певну соціальну цінність, відповідають потребам ринку праці.

Забезпечити якість професійної

підготовки в ПТНЗ можливо лише спираючись на об'єктивні показники, отримані під час проведення моніторингового дослідження, оскільки саме вони лежать в основі тактичних й стратегічних управлінських рішень. Враховуючи, що саме учні ПТНЗ виступають активним джерелом моніторингової інформації, особисто приймають рішення щодо власного самовираження під час моніторингового оцінювання, отримання достовірних результатів перебуває у прямій залежності від виявлення їх старанності, відповідальності, прагнення показати найкращий рівень своєї професійної підготовки.

Досліджуючи теоретичні та методичні основи моніторингу якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників ми дійшли до таких висновків: – по-перше, моніторинг необхідно розглядати як комплекс заходів, спрямованих на отримання достовірної інформації про поточний стан професійної підготовки випускників ПТНЗ з метою подальшого його аналізу та внесення необхідних змін для удосконалення навчально-виховного процесу; – по-друге, центральне місце у моніторингу повинні займати особистісно-цільові орієнтації майбутніх кваліфікованих робітників на професійне самовираження; – по-третє, моніторинг повинен стати невід'ємною частиною сучасного навчального процесу в ПТНЗ, під час якого учні продовжують професійно навчатися, розвиватися, виховуватися. За такої умови, моніторинг, окрім інструмента управління якістю освіти, виступатиме ще й засобом мотивації майбутніх кваліфікованих робітників до професійної самоактуалізації; – по-четверте, під час проведення моніторингу слід виокремлювати етап професійно-орієнтованої учнівської самопідготовки, що спрямований на поглиблення й систематизацію фахових знань учнів; зростання в учнів інтересу до якості власної професійної підготовки; посилення позитивної мотивації учнів щодо їх участі у моніторинговому оцінюванні. Для цього етапу характерними є: керованість з боку викладачів; врахування індивідуального потенціалу учнів; забезпечення реципієнтів додатковими підготовчими матеріалами.

Зазвичай навчальні досягнення учнів вимірюються за допомогою різноманітних тестів, контрольних робіт, зрізів знань. Вважаємо, що під час професійно-орієнтованої самопідготовки учням ПТНЗ будівельного профілю доцільно пропонувати саме комплексні завдання, які корелюються зі змістом їхньої професійної підготовки [1; 2; 4]. Наведемо приклади підготовчих комплексних завдань за професіями «маляр», «штукатур»,

«лицювальник-плиточник» третього кваліфікаційного розряду, що пропонувалися учням ВХПТУ №5 м. Вінниця.

Підготовче комплексне завдання №1 (професія: «лицювальник-плиточник» третього розряду).

I рівень

1. До яких видів робіт відносяться плиточні?

- а) спеціальних; б) опоряджувальних; в) малярних

2. Чи можуть маяки в стяжці служити деформаційними швами?

- а) так; б) ні

3. Чи регулюють ширину швів хрестовими обмежувачами між плиткою з граніту?

- а) так; б) ні

4. Чи допускається поліпшене лицювання стін?

- а) так; б) ні

II рівень

1. Що виконують коронкою в лицюванні?

- а) вирізають криволінійні форми в плитці; б) обробляють краї плитки; в) вирізають круглі отвори в плитці
2. Чим зачищають шви між плиткою?
- а) металевим шпателем; б) викруткою; в) кельмою

3. Для чого потрібна поролонова терка в лицювальних роботах?

- а) затирати шви між плиткою; б) розрівнювати клей під плиткою; в) прижимати плитку великих розмірів

4. З якою метою виконують провішування поверхонь?

- а) щоб усунути відхилення поверхні по вертикалі
- б) щоб усунути відхилення поверхні по горизонталі
- в) щоб визначити мінімальну товщину клею під плиткою

5. На якій максимальній висоті дозволяє працювати пересувна збірно-розбірна вишка-тура?

- а) 4 м; б) 5 м; в) 6 м

6. Перший ряд плитки знизу на стіні називають:

- а) фриз; б) карниз; в) цоколь

7. Опишіть матеріали, які використовують в розчинах для плитки.

III рівень

1. Опишіть технологію лицювання стін прямими рядами.

2. Опишіть підготовку фарбованих поверхонь та поверхонь зі шпалерами до лицювання.

3. Підрахувати площу підготовчої поверхні під плитку, якщо кімната має довжину 6,8 м, ширину 3,2 м, висоту 2,6 м.

IV рівень

1. Опишіть технологію виконання самовирівнюючої стяжки.

2. Визначити кількість плитки розміром 300 x 300 мм, необхідної для опорядження кімнати, висотою 3 м, довжиною 8 м, шириною 6 м. В кімнаті наявні три вікна, розмірами 1400 x 1200 мм і двоє дверей – 2100 x 800 мм.

Підготовче комплексне завдання №2 (професія: «маляр» третього розряду).

I рівень

1. До яких робіт відносять шпалерні?

- а) спеціальних; б) опоряджувальних; в) малярних

2. Червоний колір відносять до змішаних?

- а) так; б) ні

3. Металевою щіткою підготовлюють дерев'яні поверхні для фарбування?

- а) так; б) ні

4. Чи допускається поліпшене фарбування стін?

- а) так; б) ні

II рівень

1. Яку армувальну сітку використовують для шпатлювання?

- а) металеву; б) склосітку; в) рябицю

2. Який клей шпалерний?

- а) ПВА; б) келід; в) алкід

3. Розчинником для масляних фарб є:

- а) сольвент; б) кам'яновугільний ксилол; в) олифа

4. Основою для емалей служить:

- а) лак; б) лігрол; в) уайт-спіріт

5. Яка з неводних фарб найменш стійка до стирання?

- а) гліфталева емаль; б) алкідний лак; в) масляна фарба

6. Гумовими валиками виконують:

- а) розрівнювання шпаклівки; б) розрівнювання шпалер; в) нанесення фарби

7. Опишіть щітки для фарбування.

III рівень

1. Опишіть технологію фарбування дерев'яних вікон пентафталевами емалями.

2. Опишіть підготовку бетонної поверхні для шпатлювання.

3. Підрахувати площу фарбування, якщо кімната має довжину 6,8 м, ширину 3,2 м, висоту 2,6 м.

IV рівень

1. Опишіть технологію фарбування радіаторів та металевих труб.

2. Визначити кількість шпаклівки, необхідної для опорядження кімнати, висотою 3 м, довжиною 8 м, шириною 6 м. В кімнаті наявні три вікна, розмірами 1400 x 1200 мм і двоє дверей – 2100 x 800 мм. Витрати суміші становлять 30 кг на 10 м², а маса мішка – 25 кг.

Підготовче комплексне завдання №3 (професія: «штукатур» третього розряду).

I рівень

1. До яких видів робіт відносяться штукатурні роботи:

- а) спеціальних; б) опоряджувальних;
- в) малярних

2. Затверділий цементний розчин міцніше на вигин ніж на стиск?

- а) так; б) ні

3. Чи є розшарування розчинової суміші позитивною властивістю?

- а) так; б) ні

4. Чи використовують просту штукатурку при обштукатурюванні житлових приміщень?

- а) так; б) ні

II рівень

1. До чого може призвести швидке випаровування води за тузавлення розчину:

- а) зниження міцності; б) опадання розчину; в) появи тріщин

2. Який інструмент вставляють у патрон електричного відбійного молотка для підвищення продуктивності праці за підготовки поверхонь:

- а) бучарду; б) шпатель; в) троянку

3. Для чого потрібно сито?

- а) просіювання піску;
- б) проціджування води;
- в) проціджування розчинів декоративної штукатурки

4. З якою метою виконують провішування поверхонь?

- а) щоб усунути відхилення поверхні по вертикалі;
- б) щоб усунути відхилення поверхні по горизонталі;
- в) щоб визначити мінімальну товщину штукатурного шару

5. Що потрібно зробити для підвищення пластичності цементного розчину?

- а) ввести пластифікуючі домішки;
- б) додати води;
- в) ретельно перемішати розчинову суміш

III рівень

1. Опишіть технологію встановлення металевих маяків.

2. Опишіть механізовану підготовку поверхонь для штукатурення.

3. Підрахувати площу штукатурення, якщо кімната має довжину 6,8 м, ширину 3,2 м, висоту 2,6 м.

IV рівень

1. Опишіть технологію виконання штукатурення укосів віконних і дверних прорізів.

2. Визначити кількість штукатурного розчину, необхідного для опорядження кімнати поліпшеною штукатуркою висотою 3 м, довжиною 8 м, шириною 6 м. В кімнаті наявні три вікна розмірами 1,2 x 1,2 м і двоє

дверей – 2,1 x 0,8 м.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Навчальний процес у ПТНЗ завершується підсумковою атестацією учнів, проведення якої регулюється Законом України «Про професійно-технічну освіту», «Положенням про організацію навчально-виробничого процесу в професійно-технічних навчальних закладах» й «Положенням про порядок проведення кваліфікаційної атестації та присвоєння кваліфікації особам, які здобувають професійно-технічну освіту». Тому моніторинг якості професійної підготовки випускників доцільно проводити за два-три місяці до кваліфікаційних іспитів. При цьому значна увага повинна приділятися організації професійно-орієнтованої самопідготовки учнів до моніторингового оцінювання, оскільки вона сприяє не лише отриманню об'єктивних моніторингових результатів, але й виступає для випускників додатковою підготовкою до підсумкової державної кваліфікаційної атестації.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Власенко А. М. Лицевальник–плиточник: навч. посіб. / Власенко А. М., Плохий В. С., Аніщенко В. М. – К.: Літера ЛТД, 2008. – 280 с.
2. Малярні роботи (інтегр. курс модульного навчання): підруч. для проф.-техн. навч. закладів: у 3 ч. Ч. 1 / А. С. Нікуліна, С. Г. Заславська, Н. Г. Ничкало та ін. – К.: Вікторія, 2007. – 296 с.
3. Про затвердження Державного стандарту професійно-технічної освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 17. 08. 2002 р. № 1135 [Електронний ресурс]. – [Текст]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
4. Штукатурні роботи (інтегрований курс модульного навчання): підручн. для проф.-тех. навч. закладів: в 2 ч. / за ред. А. С. Нікуліної. – К.: Вікторія, 2004. – 400 с.

REFERENCES

1. Vlasenko, A. M. (2008). *Lytsiuvalnyk–plytochnyk: navch. posib.* [Clerk-tiler: tutor. manual]. Kyiv.
2. *Maliarni roboty (intehr. kurs modulnoho navchannia): pidruch. dlia prof.-tekhn. navch. zakladiv: u 3 ch. Ch. 1.* (2007). [Painting works (integrated modular training course): under the chair. for Prof. Tech. tutor institutions: at 3 am Part 1]. Kyiv.
3. Pro zatverdzhennia Derzhavnogo standartu profesiino-tekhnichnoi osvity: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17. 08. 2002 r. № 1135. (2002). [On Approval of the State Standard of Vocational Education and Training: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 17, 2002 No. 1135]. Kyiv. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua>
4. *Shtukaturni roboty (intehrovanyi kurs modulnoho navchannia): pidruchn. dlia prof.-*

tekh. navch. zakladiv: v 2 ch. [Plaster works (integrated module training course): handbook. for the prof. tutor institutions: in 2 hours]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ГИРИЛОВСЬКА Ірина Вікторівна – кандидат педагогічних наук, докторант Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України.

Наукові інтереси: методика навчання математики у школах та професійно-технічних навчальних закладах; питання управління якістю освіти; проблема моніторингу якості професійної

підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

HYRYLOVSKA Iryna Victorivna – Candidate of Pedagogical Sciences, a doctoral student at the Institute of vocational education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine.

Circle of scientific interests: methodology of teaching mathematics in schools and vocational schools; quality education management; the problem of monitoring the quality of the training of future skilled workers.

Дата надходження рукопису 12. 12. 2017 р.

Рецензент – д.п.н. професор В. Ф. Черкасов.

УДК 378.016:811.161.2

ДАНИЛЮК Оксана Климівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології та методики початкової освіти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки oxana.danyliuk@gmail.com

ГРОМКО Тетяна Василівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка e-mail: tvhromko@i.ua

ПРОФЕСІЙНА МОВНОКОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНЦІЯ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА»

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Незаперечним фактом є те, що в сучасному інформаційному суспільстві фахівець має вміти швидко сприймати будь-яку форму мовлення, схоплювати необхідну інформацію, створювати монологи, вести діалоги, керувати системою мовленнєвих комунікацій у межах своєї компетенції тощо. Саме слово є одним із інструментів професійної діяльності будь-якої галузі. Від багатства словникового запасу, рівня культури мови і техніки мовлення значною мірою залежать професійна майстерність, імідж та успіх особистості.

Загальновідомо, що мова є засобом саморозвитку й самовираження особистості. Те, як людина говорить, створює образ її душі та інтелекту, вихованості, оскільки інакше як через мову практично ці якості не виявляються. Мовлення кожного – це його духовний, інтелектуальний портрет. Заговорить людина – і виявить не тільки рівень своєї освіченості, а й міру вихованості, гостроту розуму, образність уяви, точність спостережень, жвавість натури. Тисячоліттями український народ творив високорозвинену літературну мову. Вона до послуг кожного з нас, її треба свідомо й активно вивчати, осягати, оволодівати виражальними засобами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ідеї компетентнісного підходу знайшли відображення у роботах Н. Кузьміної, Л. Петровської, А. Маркової, Л. Мітіної, Л. Олексєєвої та ін. Питання формування компетентності розглядалися такими науковцями, як В. Байденко, І. Зимня, У. Каннінг, Б. Креме, В. Куніцина, Г. Рот, Б. Рунде, В. Сейд, Б. Шпінат, Г. Шотмейер. Змістовні, структурні характеристики компетентності стали предметом вивчення учених: С. Гончарова, В. Куніцина, В. Первутинського [3].

Аналіз сутності компетентності, характеристику його складових знаходимо у дослідженнях вітчизняних науковців – О. Локшиної, О. Пометун, В. Свистун, В. Ягупова; сучасні тенденції розвитку змісту освіти у зарубіжних країнах аналізувалися О. Овчарук, Я. Кодлюк, К. Корсаком [4, с.33]. Професійна мовнокомунікативна компетенція філологічного спрямування в Україні допоки практично не досліджена.

Метою статті є вивчення професійної мовнокомунікативної компетенції філологів при вивченні курсу «Сучасна українська літературна мова».

Виклад основного матеріалу дослідження. Володіння правилами і нормами